

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

Верховний Суд

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Аналітичний огляд рішень Європейського суду з прав людини, що набули статусу остаточного у IV кварталі 2023 року

Аналітичний огляд надсилається на виконання статті 14 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» та містить аналіз обставин, які призвели до визнання Європейським судом з прав людини (далі – Європейський суд) порушень Україною положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція).

I. Щодо порушення статті 5 (право на свободу та особисту недоторканість) Конвенції

Порушення статті 5 Конвенції встановлено у рішеннях Європейського суду у справах «Козловська проти України» (заява № 52212/13, рішення від 05.10.2023), «Спесивцев та інші проти України» (заява № 29978/14 та 2 інші заяви, рішення від 05.10.2023), «Мойсеець та інші проти України» (заява № 49701/12 та 2 інші заяви, рішення від 05.10.2023), «Завадський та інші проти України» (заява № 31173/17 та 4 інші заяви, рішення від 05.10.2023), «Пшик та Шищенко проти України» (заяви 33688/17 та № 42118/17, рішення від 05.10.2023), «Плотіцин проти України» (заяви № 8899/22 та № 44368/22, рішення від 05.10.2023), «Дорохов та інші проти України» (заява № 52350/15 та 4 інші заяви, рішення від 05.10.2023), «Козак та інші проти України» (заява № 38260/21 та 4 інші заяви, рішення від 19.10.2023), «Ушаков та інші проти України» (заява № 47954/16 та 3 інші заяви, рішення від 19.10.2023), «Сиротенко та інші проти України» (заява № 12345/16 та 11 інших заяв, рішення від 19.10.2023), «Леонтьєв та інші проти України» (заява № 5216/16 та 2 інші заяви, рішення від 19.10.2023), «Малахов та Крайнюченко проти України» (заява № 23595/21 та 2 інші заяви, рішення від 16.11.2023), «Булькач та інші проти України» (заяви № 68847/14 та 8 інших заяв, рішення від 16.11.2023), «Бабкін та інші проти України» (заява № 36496/21 та 7 інших заяв, рішення від 30.11.2023), «Шоломицький та інші проти України» (заява № 12260/15 та 2 інші заяви, рішення від 30.11.2023), «Кравченко та інші проти

СЕД АСКОД
Міністерство юстиції України
№ 231/5.2.2/22-24 від 01.01.2024
Підписувач Сокоренко Маргарита Степанівна
Сертифікат 3FAA9288358EC0030400000B2A72F00AC8B8E00
Дійсний з 26.07.2023 7:48:18 по 24.07.2024 7:48:18

13/10/1-24

України» (заява № 52292/16 та 3 інших заяви, рішення від 14.12.2023), «Личкатий та інші проти України» (заява № 46933/19 та 2 інші заяви, рішення від 14.12.2023).

Обставини, що призвели до порушення Конвенції:

- 1) незаконне затримання та/або тримання заявників під вартою (рішення *Козловська проти України, Спасивцев та інші проти України, Ушаков та інші проти України, Шоломицький та інші проти України*);
- 2) надмірна тривалість тримання під вартою під час досудового розслідування (рішення *Завадський та інші проти України, Плотіцин проти України, Дорохов та інші проти України, Козак та інші проти України, Ушаков та інші проти України, Сиротенко та інші проти України, Леонтєв та інші проти України, Малахов та Крайнюченко проти України, Булькач та інші проти України, Бабкін та інші проти України, Кравченко та інші проти України, Личкатий та інші проти України*);
- 3) недоліки у провадженні щодо перегляду/перевірки законності тримання під вартою (рішення *Спасивцев та інші проти України, Пшик та Шищенко проти України, Бабкін та інші проти України*);
- 4) відсутність відповідних та достатніх підстав для тримання заявників під вартою (рішення *Мойсеєць та інші проти України*);
- 5) відсутність або надання неналежного відшкодування у зв'язку з незаконним затриманням або тривалим триманням під вартою (рішення *Козловська та інші проти України, Спасивцев та інші проти України, Мойсеєць та інші проти України, Завадський та інші проти України, Козак та інші проти України, Ушаков та інші проти України, Леонтєв та інші проти України, Малахов та Крайнюченко проти України, Личкатий та інші проти України*);
- 6) надмірна тривалість судового розгляду/перегляду законності тримання під вартою (рішення *Мойсеєць та інші проти України, Завадський та інші проти України, Леонтєв та інші проти України, Шоломицький та інші проти України*).

Для вирішення встановлених Європейським судом проблем **пропонуємо**: з метою однакового застосування норм права судами різних спеціалізацій, а також забезпечення апеляційних та місцевих судів методичною інформацією з питань правозастосування довести до відома суддів необхідність забезпечення усунення практики незаконного та необґрунтованого тримання під вартою; під час обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою брати до уваги наявність в Україні системної проблеми неналежних умов тримання під вартою, констатованої у групі справ «Невмержицький/Мельник/Сукачов проти України» (заява № 54825/00), та незаконної, надмірної і необґрунтованої тривалості тримання під вартою, констатованої у групі справ «Ігнатов проти України»;

сприяти розвитку та активно застосовувати на практиці обрання запобіжного заходу альтернативного тримання під вартою; брати до уваги висновки КМ РЄ, викладені у рішенні за результатами останнього розгляду справ цієї категорії, відповідно до яких позитивною відзначена тенденція зменшення судових рішень, які санкціонують тримання під вартою.

Звертаємо увагу, що практика незаконного та необґрунтованого застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою створює додаткове навантаження на Державний бюджет України, що є неприпустимим в умовах війни та дефіциту Державного бюджету.

Крім того, така практика негативно впливає на імідж України на міжнародній арені та дотримання безумовного обов'язку як держави-члена Ради Європи, зокрема щодо належного виконання рішень Європейського суду, що не дивлячись на виклики війни, залишається одним із пріоритетних завдань України у світлі висновків Європейської комісії щодо вступу України в Європейський Союз.

Також звертаємо увагу, що КМ РЄ за результатами оцінки виконання рішень Європейського суду у групі справ «Ігнатов проти України», зауважив на серйозних недоліках у застосуванні Кримінального процесуального кодексу України органами прокуратури та судами, зокрема щодо ненадання відповідного та достатнього обґрунтування у рішеннях про обрання запобіжних заходів та розгляду альтернатив.

Одним із прикладів такої негативної практики може слугувати рішення у справі «Кравченко та інші проти України», яке набуло статусу остаточного у IV кварталі 2023 року. Це вже друге рішення, ухвалене на користь заявника, Куника Ігоря Анатолійовича, заяву зі скаргою якого на надмірну тривалість тримання під вартою було приєднано до згаданого рішення.

Аналогічне порушення щодо цього ж заявника вже було констатовано Європейським судом у рішеннях «Бевз та інші проти України» від 25.06.2020 (заява № 17955/13) та «Горбачов та інші проти України» від 10.02.2022 (заява № 14693/20).

Довідково: про встановлені Європейським судом порушення Конвенції було повідомлено Кабінет Міністрів України, а також поінформовано Апарат Верховної Ради України.

II. Щодо порушення статті 6 (право на справедливий суд) Конвенції

Порушення статті 6 Конвенції встановлено у рішеннях Європейського суду у справах *«Леонтьєв та інші проти України»* (заява № 23249/14, рішення від 05.10.2023), *«Шапошніков та інші проти України»* (заява № 15153/19 та 4 інші заяви, рішення від 05.10.2023), *«Завадський та інші проти України»* (заява № 31173/17 та 4 інші заяви, рішення від 05.10.2023), *«Нездимовський проти України»* (заяви № 56163/21 та № 879/22, рішення від 05.10.2023), *«Плотіцин проти України»* (заяви № 8899/22 та № 44368/22, рішення від 05.10.2023), *«Дорохов та інші проти України»* (заява № 52350/15 та 4 інші заяви, рішення від 05.10.2023), *«Копчинський проти України»* (заява № 65647/12, рішення від

12.10.2023), «ТОВ «БУДВЕСТ» проти України» (заява № 59487/21, рішення від 19.10.2023), «Козак та інші проти України» (заява № 38260/21 та 4 інші заяви, рішення від 19.10.2023), «Сиротенко та інші проти України» (заява № 12345/16 та 11 інших заяв, рішення від 19.10.2023), «Падалка та інші проти України» (заява 45465/16 та 4 інші заяви, рішення від 16.11.2023), «Булькач та інші проти України» (заяви № 68847/14 та 8 інших заяв, рішення від 16.11.2023), «Бабкін та інші проти України» (заява № 36496/21 та 7 інших заяв, рішення від 30.11.2023), «ВАТ «Сквирасільрибгосп» проти України» (заява № 27128/11, рішення від 30.11.2023, «Казьміна та інші проти України» (заява 7822/12 та 7 інших заяв, рішення від 14.12.2023), «Яковлева проти України» (заява 50704/15, рішення від 14.12.2023), «П.С. та інші проти України» (заява 16677/16 та 6 інших заяв, рішення від 14.12.2023), «Кравченко та інші проти України» (заява № 52292/16 та 3 інших заяви, рішення від 14.12.2023), «Фінік та інші проти України» заява № 24793/17 та 9 інших заяв, рішення від 14.12.2023), «Коргун проти України» (заява № 68907/14, рішення від 14.12.2023).

Обставини, що призвели до порушення Конвенції:

- 1) надмірна тривалість кримінальних/цивільних проваджень (рішення *Шапошніков та інші проти України, Завадський та інші проти України, Нездимовський проти України, Дорохов та інші проти України, Козак та інші проти України, Сиротенко та інші проти України, Падалка та інші проти України, Булькач та інші проти України, Бабкін та інші проти України, Казьміна та інші проти України, П.С. та інші проти України, Кравченко та інші проти України, Фінік та інші проти України*);
- 2) необґрунтованість або недостатня вмотивованість судового рішення (рішення *Леонтьєв та інші проти України*);
- 3) відсутність доступу до суду (провадження у справі заявника було закрито без розгляду його вимог по суті) (рішення *Копчинський проти України*);
- 4) порушення судом принципу рівності сторін внаслідок неповідомлення заявників про апеляційні скарги, подані у їх справах (рішення *ТОВ «БУДВЕСТ» проти України, Яковлева проти України*);
- 5) необґрунтоване поновлення строку для подання апеляційної скарги у справі підприємства-заявника на національному рівні (рішення *ВАТ «Сквирасільрибгосп» проти України*);
- 6) неналежний розгляд та дослідження судами важливих аргументів, поданих заявником у його справі (рішення *Коргун проти України*).

Для вирішення встановлених Європейським судом проблем **пропонуємо** забезпечити апеляційні та місцеві суди методичною інформацією з питань правозастосування та вжити відповідні заходи для забезпечення:

дотримання розумних строків судового розгляду справ, що є складовою ефективного правосуддя;

дотримання вимог щодо законності, обґрунтованості та вмотивованості судового рішення;

дотримання засад і принципів здійснення судочинства, зокрема принципів рівності усіх учасників судового процесу перед законом та судом;

дотримання засад і принципів здійснення судочинства, зокрема принципу юридичної визначеності, закріпленому пунктом 1 статті 6 Конвенції; законного та належного здійснення судових викликів та повідомлень; недопущення прийняття рішень без урахування доводів і аргументів заявників, які можуть мати вирішальне значення для результату справи; дотримання принципу єдності та послідовності судової практики.

Довідково: про встановлені Європейським судом порушення Конвенції було повідомлено Кабінет Міністрів України, а також поінформовано Апарат Верховної Ради України.

III. Щодо порушення статті 8 (право на повагу до приватного і сімейного життя) Конвенції

Порушення статті 8 Конвенції було констатовано у рішеннях Європейського суду у справах «Терещенко проти України» (заява № 35481/20, рішення від 19.10.2023), «Погребний проти України» (заява № 42419/04, рішення від 19.10.2023), «Головін проти України» (заява № 47052/18, рішення від 13.10.2023).

Обставини, що призвели до порушення Конвенції:

- 1) відсутність у рішеннях національних судів відповідних і достатніх підстав для виправдання встановлення обмежень на періодичність побачень заявника з його донькою (рішення *Терещенко проти України*);
- 2) втручання в особисте життя заявника з огляду на вилучення його особистих документів під час проведення обшуку в межах кримінального провадження (рішення *Погребний та інші проти України*);
- 3) недотримання органами державної влади основних вимог Конвенції щодо законності та передбачуваності з огляду на спосіб звільнення заявників з посад суддів Конституційного Суду України без чіткого тлумачення складових елементів поняття «порушення присяги» та обсягу їхнього функціонального імунітету (рішення *Головін проти України*).

Для вирішення встановлених Європейським судом проблем **пропонуємо** вжити заходів для:

належного обґрунтування судьями рішень, які стосуються особистих немайнових прав батьків;

залучення та обґрунтування позицій органу опіки та піклування у справах щодо встановлення побачень з дитиною;

забезпечення неухильного дотримання суддями вимог під час судового розгляду скарг осіб щодо незаконності проведення слідчих дій, зокрема обшуків та/або вилучення речей, майна.

Довідково: про встановлені Європейським судом порушення Конвенції було повідомлено Кабінет Міністрів України, а також поінформовано Апарат Верховної Ради України.

IV. Щодо порушення статті 10 (свобода вираження поглядів) Конвенції

Порушення статті 10 Конвенції було констатовано у рішеннях Європейського суду у справах *«Аврамчук проти України»* (заява № 65906/13, рішення від 05.10.2023), *«Східноукраїнський центр громадських ініціатив» проти України»* (заява № 18036/13 та 13 інших заяв, рішення від 05.10.2023).

Обставини, що призвели до порушення Конвенції:

- 1) підстави відмови органів державної влади у наданні заявниці інформації, що становила суспільний інтерес, якою вони володіли, не були відповідними та достатніми (рішення *Аврамчук проти України*);
- 2) відмова у доступі до інформації, що становить суспільний інтерес, незважаючи на рішення національного суду, яке зобов'язувало надати таку інформацію, становила втручання у право заявників, передбачене статтею 10 Конвенції (рішення *«Східноукраїнський центр громадських ініціатив» проти України*).

Для вирішення встановлених Європейським судом проблем **пропонуємо** вжити заходів для:

забезпечення дотримання справедливого балансу між захистом персональних даних та правом на отримання публічної інформації; забезпечення єдності та сталості судової практики щодо розгляду справ такої категорії.

Довідково: про встановлені Європейським судом порушення Конвенції було повідомлено Кабінет Міністрів України.

V. Щодо порушення статті 13 (право на ефективний засіб юридичного захисту) Конвенції

Порушення статті 13 Конвенції було констатовано у рішеннях Європейського суду у справах *«Шапошніков та інші проти України»* (заява № 15153/19 та 4 інші заяви, рішення від 05.10.2023), *«Завадський та інші проти України»* (заява № 31173/17 та 4 інші заяви, рішення від 05.10.2023), *«Кучер та інші проти України»* (заява № 27486/21 та 3 інші заяви, рішення від 05.10.2023), *«Нездимовський проти України»* (заяви № 56163/21 та № 879/22, рішення від 05.10.2023), *«Плотіцин проти України»* (заяви № 8899/22 та № 44368/22, рішення від 05.10.2023), *«Дорохов та інші проти України»* (заява № 52350/15 та 4 інші заяви, рішення від 05.10.2023), *«Козак та інші проти України»* (заява № 38260/21 та 4 інші заяви, рішення від 19.10.2023), *«Сиротенко та інші проти України»* (заява № 12345/16 та 11 інших заяв,

рішення від 19.10.2023), *«Титарчук проти України»* (заяви № 61073/21 та № 8903/22, рішення від 16.11.2023), *«Малахов та Крайнюченко проти України»* (заява № 23595/21 та 2 інші заяви, рішення від 16.11.2023), *«Олійник та інші проти України»* (заява № 18431/21 та 6 інших заяв, рішення від 16.11.2023), *«Щурко та Отришко проти України»* (заяви № 29857/19 та № 3529/21, рішення від 16.11.2023), *«Падалка та інші проти України»* (заява 45465/16 та 4 інші заяви, рішення від 16.11.2023), *«Булькач та інші проти України»* (заяви № 68847/14 та 8 інших заяв, рішення від 16.11.2023), *«Бабкін та інші проти України»* (заява № 36496/21 та 7 інших заяв, рішення від 30.11.2023), *«Казьміна та інші проти України»* (заява 7822/12 та 7 інших заяв, рішення від 14.12.2023), *«П.С. та інші проти України»* (заява 16677/16 та 6 інших заяв, рішення від 14.12.2023), *«Кравченко та інші проти України»* (заява № 52292/16 та 3 інших заяви, рішення від 14.12.2023), *«Фінік та інші проти України»* заява № 24793/17 та 9 інших заяв, рішення від 14.12.2023), *«Личкатий та інші проти України»* (заява № 46933/19 та 2 інші заяви, рішення від 14.12.2023).

Обставини, що призвели до порушення Конвенції:

- 1) відсутність ефективного засобу юридичного захисту щодо скарг на надмірну тривалість кримінальних/цивільних проваджень (рішення *Шапошніков та інші проти України, Завадський та інші проти України, Нездимовський проти України, Плотіцин проти України, Дорохов та інші проти України, Козак та інші проти України, Сиротенко та інші проти України, Падалка та інші проти України, Булькач та інші проти України, Бабкін та інші проти України, Казьміна та інші проти України, П.С. та інші проти України, Кравченко та інші проти України, Фінік та інші проти України*);
- 2) відсутність ефективного засобу юридичного захисту щодо скарг на неналежні умови тримання під вартою в установах ДКВС України та ненадання належної медичної допомоги в установах ДКВС України (рішення *Кучер та інші проти України, Нездимовський проти України, Плотіцин проти України, Козак та інші проти України, Титарчук проти України, Малахов та Крайнюченко проти України, Олійник та інші проти України, Булькач та інші проти України, Бабкін та інші проти України, Личкатий та інші проти України*);
- 3) відсутність ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з ненаданням належної медичної допомоги під час тримання під вартою (рішення *Щурко та Отришко проти України*).

Для вирішення встановлених Європейським судом проблем **пропонуємо** вжити заходів для:

недопущення надмірно тривалого розгляду справ суддями;
належного розгляду скарг на неналежні умови тримання під вартою в установах ДКВС України та ненадання належної медичної допомоги.

Довідково: про встановлені Європейським судом порушення Конвенції було повідомлено Кабінет Міністрів України, а також поінформовано Апарат Верховної Ради України.

VI. Щодо порушення статті 1 Першого протоколу (захист права власності) до Конвенції

Порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції було констатовано у рішенні Європейського суду у справі «Довбишев проти України» (заява № 68447/12, рішення від 30.11.2023), «Яковлева проти України» (заява 50704/15, рішення від 14.12.2023).

Обставини, що призвели до порушення Конвенції:

- 1) незаконне і непередбачуване збільшенням розміру плати за торгові патенти на здійснення операцій з надання послуг у сфері грального бізнесу (рішення *Довбишев проти України*);
- 2) скасування остаточного судового рішення в порядку, який був несумісний з принципом юридичної визначеності, становило втручання у мирне володіння майном (рішення *Яковлева проти України*).

Для вирішення встановлених Європейським судом проблем **пропонуємо** вжити заходів для:

дотримання принципу єдності та послідовності судової практики під час розгляду справ про збільшенням розміру плати за торгові патенти та повернення сплаченого податку, зокрема щодо ретельного дослідження доказів сторін судового спору;
забезпечення дотримання суддями засад і принципів здійснення судочинства, зокрема принципів юридичної визначеності та остаточності судових рішень (*res judicata*), вимоги обґрунтованості та вмотивованості судових рішень, а також не допускати ігнорування аргументів сторін у справі.

Довідково: про встановлені Європейським судом порушення Конвенції було повідомлено Кабінет Міністрів України.

З перекладами українською мовою вказаних рішень Європейського суду можна ознайомитися на офіційному сайті Міністерства юстиції України (<https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini>) та на офіційному сайті Європейського суду HUDOC (<https://hudoc.echr.coe.int/eng>).

Додаток: *копії стислих викладів рішень.*

**Уповноважений у справах
Європейського суду з прав людини**

Маргарита СОКОРЕНКО

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КОЗЛОВСЬКА ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KOZLOVSKA v. UKRAINE)

(Заяви № 52212/13)

Стислий виклад рішення від 05 жовтня 2023 року

08 травня 2010 року заявницю, яка до того була головним бухгалтером підприємства «П.», двох її охоронців, її чоловіка і дочку затримали працівники міліції та доставили до міського управління міліції, де протягом ночі її безперервно допитували, не дозволяли спати, їсти та пити, а також не давали певних медичних препаратів. Працівники міліції змусили її під дією наркотичних речовин дати викривальні показання щодо колишніх керівників підприємства «П.». У заяві зокрема було зазначено, що заявниця та її родина пішли до відділу міліції добровільно.

Вранці 09 травня 2010 року заявниці та її родині дозволили піти з відділу міліції.

12 травня 2010 року, коли заявниця знову була у відділі міліції, вона знепритомніла, впала на підлогу і зламала собі зуб. Працівники міліції викликали бригаду швидкої медичної допомоги, заявницю госпіталізували. У матеріалах справи відсутні підтверджуючі докази, що заявниця зламала зуб або мала інші тілесні ушкодження внаслідок її стверджуваного падіння. Заявниця не надала додаткових відомостей про події у відділі міліції 12 травня 2010 року.

Прокуратура неодноразово відмовляла у порушенні справи за фактом незаконного затримання та примушування надати неправдиві показання. Районний суд у свою чергу скасовував ці постанови зазначаючи, що прокурори не встановили підстав для доставлення заявниці до відділу міліції та її тримання там 08 травня 2010 року, а також що не було допитано заявницю, її дочку та чоловіка.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилася за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на жорстоке поводження, якому вона була піддана під час тримання під вартою у відділі міліції, та непроведення ефективного розслідування у зв'язку з цим; за пунктом 1 статті 5 Конвенції на те, що її незаконно доставили і тримали у відділі міліції та за пунктом 5 статті 5 Конвенції у зв'язку з неможливістю отримати відшкодування за скаргами на незаконне тримання під вартою.

Розглянувши скаргу заявниці за пунктом 1 статті 5 Конвенції Європейський суд зазначив, що проведене органами державної влади розслідування у відповідь на твердження заявниці про незаконне тримання під вартою було незадовільним, так як вказівки національних судів прокурорам про встановлення осіб і способу, у який заявниця була доставлена до відділу міліції, не були виконані. Крім того, прокурори ґрунтували свої висновки на показаннях працівників міліції та не надали жодного обґрунтування нехтуванню показаннями двох охоронців, які підтвердили версію подій заявниці. З огляду на матеріали справи Європейський суд дійшов висновку, що затримання заявниці увечері 08 травня 2010 року в кафе, доставлення її до відділу міліції та тримання під вартою до ранку 09 травня 2010 року, під час якого вона написала заяву, не мало будь-яких законних підстав. Враховуючи зазначене Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Європейський суд констатував порушення пункту 5 статті 5 Конвенції з огляду на те, що ні національні суди, ні інші компетентні органи державної влади не встановили незаконність тримання заявниці під вартою, що у свою чергу позбавило її права вимагати відшкодування шкоди згідно з національним законодавством.

Щодо скарги заявниці на жорстоке поводження під час тримання під вартою у відділі міліції Європейський суд зазначив, що заявницю незадокументовано тримали під вартою приблизно 11 годин і жодних вказівок, коли їй дозволять піти, не було. Її допитували всю ніч, не даючи можливості поспати чи поїсти. Ці обставини, безсумнівно, викликали у неї почуття неповноцінності та страждання й становили таке, що принижує гідність, поводження. Як результат Європейський суд констатував порушення матеріального аспекту статті 3 Конвенції.

Щодо скарги заявниці на відсутність ефективного розслідування жорстокого поводження з нею Європейський суд зазначив, що розслідування скарги заявниці за статтею 3 Конвенції на національному рівні не було достатньо ретельним у зв'язку з не встановленням національними органами фактів незаконного перебування заявниці у відділі міліції та жорстокого поводження, якому вона була піддана. Крім того, кримінальна справа за скаргами заявниці декілька разів

закривалася, а потім відновлювалася після оскарження заявницею. Повторюване винесення таких постанов у межах одного провадження само собою свідчить про існування серйозних недоліків. З огляду на зазначене Європейський суд дійшов висновку, що також було порушено процесуальний аспект статті 3 Конвенції.

Європейський суд визнав необґрунтованою та відхилив скаргу заявниці за статтею 3 Конвенції щодо подій 12 травня 2010 року, оскільки заявницею не було надано достатньо доказів, які б доводили, що втрата нею свідомості була спричинена її спілкуванням з працівниками міліції та не навела достатньо детальний виклад подій того дня.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. «Оголошує прийнятними скаргу за статтею 3 Конвенції щодо подій 08 і 09 травня 2010 року та скаргу за пунктами 1 і 5 статті 5 Конвенції, а решту скаргу у заяві – неприйнятними;
2. *Постановляє*, що було порушено матеріальний і процесуальний аспекти статті 3 Конвенції;
3. *Постановляє*, що було порушено пункти 1 і 5 статті 5 Конвенції;
4. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
 - (i) 9 750 (дев'ять тисяч сімсот п'ятдесят) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
 - (ii) 2 149,36 (дві тисячі сто сорок дев'ять євро і тридцять шість центів) та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості компенсації витрат на правову допомогу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ПШИК ТА ШИШЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF PSNIK AND SHYSHENKO v. UKRAINE)

(Заяви № 33688/17 та № 42118/17)

Стислий виклад рішення від 05 жовтня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 4 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на недоліки у провадженні щодо перегляду законності тримання їх під вартою.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд зазначив, що держава, яка запроваджує другий рівень судової інстанції для розгляду питання законності тримання під вартою та розгляду клопотань про звільнення з-під варти, повинна в принципі забезпечити, щоб особи, позбавлені свободи, користувалися на етапі оскарження такими самими гарантіями, як і в першій інстанції. Посилаючись на рішення у справі «Харченко проти України», Європейський суд констатував порушення пункту 4 статті 5 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з недоліками у провадженні щодо перегляду законності тримання під вартою;
4. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КУЧЕР ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KUCHER AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заяви № 27486/21 та 3 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 05 жовтня 2023 року

Заявники трималися під вартою у різних установах Державної кримінально-виконавчої служби України.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. У заяві № 2804/22 заявник також висунув інші скарги за різними статтями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заяві № 2804/22, Європейський суд дійшов висновку, що ця частина заяви не відповідає критеріям прийнятності, та відхилив її на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а решту скарг у заяві № 2804/22 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «НЕЗДИМОВСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF NEZDYMOVSKYY v. UKRAINE)
(Заяви № 56163/21 та № 879/22)

Стислий виклад рішення від 05 жовтня 2023 року

Заявник тримається під вартою в державній установі «Київський слідчий ізолятор».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтями 3 і 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання його під вартою та на відсутність ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим.

Розглянувши скарги заявника, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявника під вартою були неналежними, а також, що заявник не мав у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Щодо інших скарг заявника Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що мало місце порушення статей 3 та 13 Конвенції щодо неналежних умов тримання під вартою та відсутності будь-якого ефективного засобу юридичного захисту в національному законодавстві;
4. *Постановляє*, що було порушення Конвенції щодо інших скарг, поданих відповідно до усталеної практики Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику суму, зазначену в таблиці у додатку; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ПЛОТІЦІН ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF PLOTITSYN v. UKRAINE)
(Заяви № 8899/22 та № 44368/22)

Стислий виклад рішення від 05 жовтня 2023 року

Заявник тримався під вартою в державній установі «Житомирська установа виконання покарань (№ 8)».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання його під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим.

Розглянувши скарги заявника, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявника під вартою були неналежними, а також, що заявник не мав у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Щодо інших скарг заявника Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що було порушено статті 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ДОРОХОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF DOROKHOV AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заява № 52350/15 та 4 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 05 жовтня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що тривалість кримінальних проваджень у їхніх справах була несумісною із вимогою «розумного строку» та на відсутність у них ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Також заявник у заяві № 52350/15 подав інші скарги, які порушували питання за Конвенцією з огляду на відповідну усталену практику Європейського суду.

З огляду на всі наявні в Європейського суду документи та відповідно до його практики Європейський суд дійшов висновку, що тривалість кримінальних проваджень у цих справах була надмірною і не відповідала вимозі «розумного строку», а у заявників не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з їхніми скаргами і констатував порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції.

Розглянувши інші скарги заявника у заяві № 52350/15, Європейський суд дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення положень Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю кримінальних проваджень та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КОПЧІНСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KOPCHINSKIY v. UKRAINE)
(Заява № 65647/12)

Стислий виклад рішення від 12 жовтня 2023 року

У грудні 2007 року заявник, який працював адвокатом, звернувся до Нахімовського районного суду м. Севастополя (далі – Нахімовський суд) з адміністративним позовом, оскаржуючи рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури м. Севастополь (далі – Комісія) про накладення на нього дисциплінарного стягнення. Пізніше він доповнив свій позов, вимагаючи також визнати незаконним рішення Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури (далі – Вища комісія) про анулювання його свідчення про право на зайняття адвокатською діяльністю. Нахімовський суд закриття провадження у справі на підставі того, що ним раніше уже було постановлено ухвалу за ідентичним позовом заявника проти тих же відповідачів. Апеляційний суд залишив цю ухвалу без змін. Вищий адміністративний суд України скасував ухвали судів першої та апеляційної інстанцій та закриття провадження, ухваливши, що справа підлягала розгляду у порядку цивільного судочинства.

Нахімовський суд відмовив заявнику у відкритті другого провадження у справі за ідентичним адміністративним позовом, ухваливши, що позов не підлягав розгляду в порядку адміністративного судочинства. Севастопольський апеляційний адміністративний суд скасував ухвалу Нахімовського суду вказавши, що ця справа підлягала розгляду в порядку адміністративного судочинства, однак залишив скаргу заявника без розгляду, зазначивши, що ідентичні вимоги заявника перебували на розгляді в цивільному суді.

У травні 2008 року заявник звернувся до Ленінського районного суду міста Севастополя (далі – Ленінський суд) з цивільним позовом, оскаржуючи рішення Комісії та Вищої комісії. Ленінський суд залишив позовну заяву на рішення Комісії без розгляду у зв'язку з тим, що той же позов уже розглядався адміністративним судом. Апеляційний суд залишив ухвалу районного суду без змін. Верховний Суд України скасував дану ухвалу і направив скаргу на новий розгляд до суду першої інстанції. Згодом цивільне провадження було закрито Ленінським районним судом за клопотанням заявника на тій підставі, що справа не підлягала розгляду в порядку цивільного судочинства. Позовну заяву на рішення Вищої комісії Ленінський суд направив до Печерського районного суду міста Києва, який закриття провадження у справі на тій підставі, що справа підлягала розгляду в порядку адміністративного судочинства. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ залишив у силі цю ухвалу, яка набрала законної сили.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на відсутність розгляду національними судами його вимог по суті.

Розглянувши скаргу заявника Європейський суд зауважив, що у цій справі заявник подав до судів декілька позовів з одного і того ж питання, що дійсно ускладнило провадження. У той же час Європейський суд зазначив, що як і цивільний, так і адміністративний суди відмовилися розглядати позов заявника проти Вищої комісії, отже, провадження у справі заявника було закрито без розгляду його вимог по суті. Європейський суд дійшов висновку, що зазначене становить відмову у правосудді та порушує саму суть права заявника на доступ до суду та констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* прийнятною скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції стосовно позовів проти Вищої комісії, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;
3. *Постановляє*, що:

- (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
 - (i) 3 600 (три тисячі шістсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
 - (i) 1 225 (одна тисяча двісті двадцять п'ять) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
4. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ТОВ «БУДВЕСТ» ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF BUDVEST, TOV v. UKRAINE)
(заява № 59487/21)

Стислий виклад рішення від 19 жовтня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на порушення принципу рівності сторін у зв'язку з неврученням йому національними судами апеляційної скарги відповідача або неповідомленням його будь-яким іншим чином про апеляційну скаргу, подану у його справі.

Розглянувши скаргу заявника, Європейський суд зазначив, що принцип рівності сторін вимагає надання кожній стороні розумної можливості представляти свою справу за таких умов, які не ставлять її у явно гірше становище порівняно з протилежною стороною. Крім цього, кожній стороні має бути забезпечена можливість ознайомитись із зауваженнями або доказами, наданими іншою стороною, у тому числі з апеляційною скаргою іншої сторони, та надати власні зауваження з цього приводу.

Європейський суд дійшов висновку, що національний суд, розглянувши подану у справі заявника апеляційну скаргу та не вживши спроб встановити, чи була вона вручена заявнику або чи був він повідомлений про апеляційну скаргу будь-яким іншим чином, позбавив його можливості надати зауваження щодо поданої у його справі апеляційної скарги та не виконав свого зобов'язання щодо дотримання закріпленого у статті 6 Конвенції принципу рівності сторін. Отже, було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Оголошує* заяву прийнятною;

2. *Постановляє*, що ця заява свідчить про порушення пункту 1 статті 6 Конвенції щодо справедливості цивільного провадження;

3. *Постановляє*, що

(a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику суму, зазначену у таблиці в додатку; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КОЗАК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KOZAK AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 38260/21 та 4 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 19 жовтня 2023 року

Заявники трималися під вартою у різних установах Державної кримінально-виконавчої служби України.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Заявники висунули інші скарги за Конвенцією. Заявник у заяві 38260/21 подав також скаргу за статтею 3 Конвенції на неналежні умови тримання під вартою щодо іншого періоду.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Стосовно інших скарг заявників Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

Щодо інших скарг у заяві № 38260/21 Європейський суд зазначив, що вони не відповідають критеріям прийнятності та не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї, та відхилив цю частину заяви відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом періодів, наведених в таблиці у додатку, відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим та інші скарги за усталеною практикою Суду, наведені в таблиці у додатку, а решту скарг у заяві № 38260/21 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 та 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє* що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ТЕРЕЩЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF TERESHCHENKO v. UKRAINE)
(Заява № 35481/20)

Стислий виклад рішення від 19 жовтня 2023 року

У грудні 2017 року заявник ініціював судове провадження, вимагаючи встановити конкретний графік для його регулярних побачень з дитиною по шість годин вісім днів на місяць за місцем проживання дитини. Орган опіки та піклування, який долучився до провадження як третя сторона, хоч і зазначив, що стосунки між заявником і матір'ю дитини були напруженими, загалом підтримав вимоги заявника щодо графіку побачень.

Мати дитини погодилася з рекомендованим органом опіки та піклування графіком побачень і надала психологічний висновок, в якому стверджувалося, що у дитини були «напружені, емоційно-травмуючі та недовірливі стосунки» із заявником і вона зазнавала «психологічного тиску» з його боку, однак конкретних випадків наведено не було.

Первомайський міськрайонний суд Миколаївської області (далі – суд першої інстанції) зобов'язав мати дитини не перешкоджати спілкуванню заявника з дитиною та постановив, що він міг бачитися зі своєю донькою по шість годин чотири дні на місяць.

Миколаївський апеляційний суд (далі – апеляційний суд) залишив без змін рішення суду першої інстанції, встановивши, що зменшення періодичності побачень заявника із донькою (у порівнянні з рекомендованою органом опіки та піклування) було встановлено, враховуючи психологічний висновок та найкращі інтереси дитини.

Заявник оскаржив рішення судів нижчих інстанцій вказавши, що суди не врахували положення статті 19 Сімейного кодексу України, відповідно до якої, вирішуючи спори щодо участі батьків у вихованні дитини, суди могли не погоджуватися з висновком органу опіки та піклування лише якщо висновок органу був недостатньо обґрунтованим або суперечив інтересам дитини. Верховний Суд залишив без задоволення скаргу заявника як необґрунтовану.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтями 6, 8 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що суди несправедливо обмежили його спілкування з дитиною без достатніх на це підстав. Європейський суд вирішив розглянути скаргу заявника виключно за статтею 8 Конвенції.

Розглянувши скарги заявника Європейський суд зазначив, що національні суди обмежили побачення заявника з донькою чотирма днями на місяць, не навівши конкретних причин або вказівок, що це відповідало б інтересам дитини. Зокрема, апеляційний суд не пояснив чому періодичність побачень заявника з дитиною мала бути зменшена, а рішення судів першої інстанції та Верховного Суду взагалі не містять оцінки, як зменшення періодичності побачень могло відповідати найкращим інтересам дитини. Також суди не вказали підстав, наведених у статті 19 Сімейного кодексу України, які б дозволяли їм відійти від думки органу опіки та піклування. Крім того, суди не розглянули, чи можна було розв'язати стверджувану проблему у стосунках між заявником і його донькою за допомогою інших заходів, які б реалізували на практиці гарантії взаємного спілкування батьків і дитини.

Європейський суд встановив, що у цій справі національні суди не навели відповідних і достатніх підстав для виправдання встановлення обмежень на періодичність побачень заявника з його донькою, а також не було встановлено, що ці обмеження відповідали найкращим інтересам дитини, а інтерес заявника у частіших побаченнях зі своєю дитиною не був належним чином врахований та констатував у зв'язку з цим порушення статті 8 Конвенції.

Додатково Європейський суд зауважив, що нове провадження щодо графіка побачень, яке заявник ініціював у 2019 році і результат якого невідомий, не має стосунку до питання, вирішеного у цій справі.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що було порушено статтю 8 Конвенції;
3. *Постановляє*, що:

упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(i) 2 900 (дві тисячі дев'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;

(ii) 250 (двісті п'ятдесят) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

4. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «АВРАМЧУК ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF AVRAMCHUK v. UKRAINE)
(Заява № 65906/13)

Стислий виклад рішення від 05 жовтня 2023 року

У березні 2012 року заявниця, журналістка інтернет-видання «Українська правда», відповідно до Закону України «Про статус народного депутата України» та Закону України «Про доступ до публічної інформації» звернулася до Верховної Ради України із запитом щодо надання їй інформації про кількість квартир, виділених тогочасним народним депутатам, їхню вартість та площу. Заявниця також просила зазначити імена народних депутатів, які отримали ці квартири та за можливості надати відповідну документацію або ж надати інформацію в будь-якій прийнятній формі.

У відповідь керівник Апарату Верховної Ради України надав заявниці запитувану інформацію, не зазначивши при цьому імен відповідних народних депутатів. Це було обґрунтовано тим, що така інформація про особу є конфіденційною та не може поширюватися без згоди цієї особи. Відповідь містила посилання на рішення Конституційного Суду України № 2-рп/2012.

Заявниця оскаржила цю відмову у судах, посилаючись на статтю 35 Закону України «Про статус народного депутата України», яка передбачала, що розподіл жилих приміщень народним депутатам мав відбуватися відкрито і гласно, а також на статтю 6 Закону «Про доступ до інформації», згідно з якою інформація про розпорядження бюджетними коштами і користування державним майном не могла бути інформацією з обмеженим доступом, зокрема імена осіб, які отримали таке майно. У цій же статті також було наведено трискладовий тест, який підлягав застосуванню у випадку обмеження доступу до інформації.

У травні 2012 року Окружний адміністративний суд міста Києва відмовив у задоволенні позову заявниці, посилаючись на Закон України «Про інформацію» та зазначене рішення Конституційного Суду України, згідно з якими відомості про фізичну особу, у тому числі ім'я, адреса та майновий стан становили конфіденційну інформацію, яка не могла бути поширена без згоди цієї особи.

Київський апеляційний адміністративний суд залишив апеляційну скаргу заявниці без задоволення, підтримавши висновки окружного суду.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилася, що втручання в її свободу вираження поглядів не було встановлено законом, а також що національні суди не змогли захистити її право.

Розглянувши скаргу заявниці, Європейський суд зазначив, що національні суди навели надто стисле обґрунтування своїх висновків, по суті підтримуючи висунуті Апаратом Верховної Ради України та посилаючись на рішення Конституційного Суду України. Суди не взяли до уваги неодноразово наведені аргументи заявниці, які ґрунтувалися на положеннях законодавства. Зокрема, не було надано пояснень, чому частина п'ята статті 6 Закону «Про доступ до публічної інформації» або її трискладовий тест не було застосовано до справи заявниці. Це також призвело до того, що суди не намагалися забезпечити баланс між відповідними потенційними інтересами, тобто інтересом заявниці в доступі до інформації, що становила суспільний інтерес, і необхідністю захисту прав приватних осіб.

Європейський суд дійшов висновку, що наведені для виправдання втручання в свободу вираження поглядів підстави були недостатніми, а тому втручання не було «необхідним у демократичному суспільстві» та констатував порушення статті 10 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що було порушено статтю 10 Конвенції;
3. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці 1 000 (одну тисячу) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості

- відшкодування матеріальної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
- (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «УШАКОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE USHAKOV AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 47954/16 та 3 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 19 жовтня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на незаконне тримання їх під вартою. У заяві № 67076/16 заявник також висунув інші скарги за положеннями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд вказав, що коли постає питання про «законність» взяття під варту лише дотримання національного законодавства недостатньо – будь-яке позбавлення свободи має відповідати меті захисту особи від свавілля. Зважаючи на свою практику з цього питання, Європейський суд встановив, що у цій справі тримання заявників під вартою протягом періодів, зазначених в таблиці у додатку, не відповідало пункту 1 статті 5 Конвенції та констатував порушення цього положення Конвенції.

Щодо інших скарг у заяві № 67076/16 Європейський суд, враховуючи всі наявні у нього матеріали, дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції у контексті його висновків у рішеннях у справах проти України.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *«Вирішує об'єднати заяви;*
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з незаконним триманням під вартою;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «СИРОТЕНКО ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SYROTENKO AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заява № 12345/16 та 11 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 19 жовтня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість кримінальних проваджень та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Заявники у заяві № 51843/21 та заявник у заяві № 12345/16 також висунули інші скарги за положеннями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд дійшов висновку, що тривалість проваджень на національному рівні була надмірною і не відповідала вимозі «розумного строку» та, що у заявників не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цими скаргами та констатував порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції.

Стосовно інших скарг заявників у заяві № 51843/21 Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

Щодо інших скарг у заяві № 12345/16 Європейський суд зазначив, що вони або не відповідають критеріям прийнятності, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї, та відхилив цю частину заяви відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *«Вирішує об'єднати заяви;*
2. *Оголошує прийнятними скарги на надмірну тривалість кримінальних проваджень та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим, а також інші скарги за усталеною практикою Суду, наведені у таблиці в додатку, а решту скарг у заяві № 12345/16 – неприйнятними;*
3. *Постановляє, що було порушено пункт 1 статті 6 та статтю 13 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю кримінальних проваджень та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, аби поскаржитися на це;*
4. *Постановляє, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);*
5. *Постановляє, що:*
 - (a) *упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;*
 - (b) *із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЛЕОНТЬЄВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF LEONTYEV AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 23249/14)
Стислий виклад рішення від 05 жовтня 2023 року

Справа заявників стосується житлового спору, а саме наявності у заявників права спільної сумісної власності на приміщення загального користування у будинку, в якому вони володіли квартирами.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на необґрунтованість або недостатню вмотивованість судового рішення.

Суд нагадав, що відповідно до його тривалої та усталеної практики він не має діяти як суд четвертої інстанції, а тому не ставитиме під сумнів рішення національних судів за пунктом 1 статті 6 Конвенції, якщо тільки їхні висновки не вважаються свавільними або явно необґрунтованими.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд дійшов висновку, що національні суди не виконали свого обов'язку обґрунтувати свої рішення та не розглянули відповідні та важливі аргументи, висунуті заявниками. Зокрема, недоліком процесуального провадження Європейський суд визнав факт того, що Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних і кримінальних справ не прокоментував вирішальні висновки апеляційного суду та основні аргументи заявників щодо статусу приміщень як місць загального користування будинку та наявності у заявників права спільної сумісної власності на них. Як результат Європейський суд дійшов висновку, що заявники були позбавлені свого права на вмотивоване судове рішення та констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *«Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що ця заява свідчить про порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з необґрунтованістю або недостатньою вмотивованістю судового рішення;
3. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суму, зазначену в таблиці у додатку; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ПОГРЕБНИЙ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF POGREBNYY AND OTHERS V. UKRAINE)
(Заява № 42419/04)

Стислий виклад рішення від 19 жовтня 2023 року

У квітні 1999 року працівниками Васильківського міського відділу ГУ МВС України було порушено кримінальну справу щодо першого заявника, який був єдиним засновником і директором трьох інших організацій-заявниць. У межах кримінальної справи у заявника було вилучено гуманітарну допомогу, деяке майно, документи, зокрема, особисті документи та документи, які стосуються його професійної діяльності, а також накладено арешт на майно.

У липні 2002 року кримінальну справу щодо першого заявника було закрито у зв'язку з відсутністю *corpus delicti* та винесено постанову, що всі речі, вилучені та долучені в якості доказів до кримінальної справи, мали бути йому повернуті. Однак, майно заявнику не було повернуто, у зв'язку з чим він подав декілька позовів до суду щодо цього.

Фастівський районний суд у грудні 2003 року зобов'язав працівників міліції повернути першому заявнику фінансові документи, вилучені в межах кримінальної справи. У жовтні 2005 року заявник отримав їх, однак, стверджував, що йому повернули не всі вилучені фінансові документи.

У квітні 2007 року Шевченківський районний суд зобов'язав ГУ МВС України у Київській області повернути заявнику його особисті документи (зокрема, дипломи лікаря та бухгалтера, свідоцтво про закінчення курсів іноземних мов, посвідчення водія і закордонний паспорт) та особисті речі. У поверненні йому гуманітарної допомоги було відмовлено, оскільки він не був її законним власником.

Особисті документи першому заявнику не могли повернути, оскільки вони були втрачені. Щодо особистих речей у червні 2012 року працівники міліції попросили заявника прийти і забрати їх.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) перший заявник скаржився за статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що працівники міліції вилучили та не повернули його особисті документи, а також фінансові документи, пов'язані з діяльністю другої заявниці. Також перший заявник подав інші скарги, а саме, за статтями 3 та 5 Конвенції, за пунктом 1 статті 6 Конвенції, за статтями 1 та 3 Першого протоколу, за статтею 2 Протоколу № 4 до Конвенції, за статтею 34 Конвенції, за статтею 4 Протоколу № 7 до Конвенції. Друга, третя та четверта заявниці скаржилися на вилучення гуманітарної допомоги органами державної влади, посилаючись на статтю 1 Першого протоколу до Конвенції.

Розглянувши скаргу першого заявника за статтею 8 Конвенції, Європейський суд зауважив, що вилучене в нього посвідчення водія було документом, необхідним для щоденного використання. Таким чином, його вилучення становило тривале втручання в особисте життя заявника. Суд також зазначив, що Уряд не стверджував, що неповернення особистих документів заявника після закриття кримінальної справи щодо нього мало законні підстави або переслідувало законну мету. Європейський суд дійшов висновку, що втручання не було виправданим для цілей пункту 2 статті 8 Конвенції та констатував порушення цього положення Конвенції.

Розглянувши інші скарги першого заявника у контексті всіх наявних у нього матеріалів та з огляду на належність оскаржуваних питань до сфери його компетенції, Європейський суд зазначив, що вони не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, зазначених у Конвенції. Європейський суд вирішив, що ця частина заяви має бути оголошена непринятною як явно необґрунтована відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

Щодо скарг другої, третьої та четвертої заявниць Європейський суд вирішив, що вони не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, зазначених у Конвенції та визнав цю частину заяви непринятною як явно необґрунтовану відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Оголошує* прийнятною скаргу першого заявника на неповернення його особистих документів, а решту скарг у заяві – непринятними;
2. *Постановляє*, що було порушено статтю 8 Конвенції;
3. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити першому заявнику 1 200 (одна тисяча двісті) євро в якості відшкодування моральної шкоди та 100 (сто) євро в якості компенсації

судових та інших витрат й додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися на ці суми; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

4. Відхиляє решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.»

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ТІТАРЧУК ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF «TITARCHUK v. UKRAINE»)
(Заяви № 61073/21 та № 8903/22)

Стислий виклад рішення від 16 листопада 2023 року

Заявник тримався під вартою в Київському слідчому ізоляторі.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання його під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим.

Заявник помер 5 грудня 2022 року під час розгляду справи у Європейському суді. Дружина заявника звернулася до Європейського суду з проханням продовжити розгляд заяви від імені свого чоловіка. Європейський суд дійшов висновку, що дружина заявника має законний інтерес у розгляді заяви від імені свого покійного чоловіка, і що дотримання прав людини, визначених Конвенцією та Протоколами до неї, вимагає продовження розгляду справи.

Розглянувши скарги заявника за статтями 3 та 13 Конвенції, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками.

Посилаючись на свою попередню практику, Європейський суд дійшов висновку, що умови тримання заявника під вартою були неналежними, і заявник не мав у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з його скаргами, та констатував порушення статей 3 та 13 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Вирішує*, що пані О. М. Малевич, вдова заявника, має *locus standi* у провадженні;
3. *Оголошує* заяви прийнятними;
4. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення статей 3 та 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
5. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити О. М. Малевич, вдові та спадкоємиці заявника, суму, зазначену у таблиці в додатку; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «МАЛАХОВ ТА КРАЙНЮЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF MALAKHOV AND KRAYNYUCHENKO v. UKRAINE)
(Заява № 23595/21 та 2 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 16 листопада 2023 року

Заявники трималися під вартою у різних установах Державної кримінально-виконавчої служби України.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Заявники висунули інші скарги, які також порушували питання за Конвенцією.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Стосовно інших скарг заявників Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ОЛІЙНИК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OLIYNYK AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 18431/21 та 6 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 16 листопада 2023 року

Заявники трималися під вартою у різних установах Державної кримінально-виконавчої служби України.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЩУРКО ТА ОТРИШКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SHCHURKO AND OTRYSHKO v. UKRAINE)
(заяви № 29857/19 та № 3529/21)

Стислий виклад рішення від 16 листопада 2023 року

Під час тримання під вартою в установах виконання покарань заявники страждали на серйозні захворювання, які впливали на їх повсякденну діяльність.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржились за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) з огляду на ненадання їм належної медичної допомоги під час тримання під вартою. У заяві № 3529/21 заявник також скаржився за статтею 13 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників та пославшись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд підкреслив, що медична допомога, яка надається в установах виконання покарань, має відповідати тому рівню допомоги, яку державні органи зобов'язалися надавати для всього населення. Зважаючи на свою практику з цього питання, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі заявники не отримали належної медичної допомоги під час тримання під вартою, і констатував порушення статті 3 Конвенції.

Стосовно поданої скарги у заяві № 3529/21 з огляду на відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з ненаданням належної медичної допомоги в установах виконання покарань, Європейський суд дійшов висновку, що ця заява свідчить про порушення статті 13 Конвенції у контексті його усталеної практики.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* заяви прийнятними;

3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з ненаданням належної медичної допомоги під час тримання під вартою;

4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);

5. *Постановляє*, що:

(a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ПАДАЛКА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF PADALKA AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заява № 45465/16 та 4 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 16 листопада 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість цивільних проваджень та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту. Деякі заявники також висунули інші скарги за положеннями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд дійшов висновку, що тривалість судового розгляду у цих справах була надмірною і не відповідала вимозі «розумного строку» та, що у заявників не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цими скаргами та констатував порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заявах № 45465/16, № 48350/16 та № 69526/16, Європейський суд дійшов висновку, що ці скарги не відповідають критеріям прийнятності, та відхилив їх на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* прийнятними скарги на надмірну тривалість цивільних проваджень та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а решту скарг у заявах № 45465/16, № 48350/16 та № 69526/16 – неприйнятними;

3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю цивільних проваджень та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;

4. *Постановляє*, що:

упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

5. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції у заявах № 45465/16, № 48350/16 та № 69526/16».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «БУЛЬКАЧ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF BULKACH AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 68847/14 та 8 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 16 листопада 2023 року

Заявники трималися під вартою у різних установах Державної кримінально-виконавчої служби України.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Заявник у заяві 6800/15 подав інші скарги, які також порушували питання за Конвенцією з огляду на відповідну усталену практику Європейського суду. У заявах № 68847/14 та № 60093/21 заявники також висунули інші скарги за різними статтями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Щодо інших скарг у заяві № 6800/15 Європейський суд, розглянувши всі наявні у нього матеріали, зазначив, що вони свідчать про порушення Конвенції у контексті його висновків в рішеннях у справах, наведених в таблиці у додатку.

Стосовно інших скарг заявників у заявах № 68847/14 та № 60093/21 Європейський суд дійшов висновку, що вони не відповідають критеріям прийнятності та не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї, та відхилив цю частину заяв відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом періодів, наведених в таблиці у додатку, відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим та інші скарги за усталеною практикою Суду, наведені в таблиці у додатку, а решту скарг у заявах № 68847/14 та № 60093/21 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 та 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє* що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «СПЕСИВЦЕВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SPESYVTSEV AND OTHERS v. UKRAINE)

(заява № 29978/14 та 2 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 05 жовтня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на незаконність тримання їх під вартою. Деякі заявники подали інші скарги, які також порушували питання за Конвенцією з огляду на відповідну усталену практику Європейського суду.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд вказав, що коли постає питання про «законність» взяття під варту лише дотримання національного законодавства недостатньо – будь-яке позбавлення свободи має відповідати меті захисту особи від свавілля. Зважаючи на свою практику з цього питання, Європейський суд зазначив, що у цій справі тримання заявників під вартою протягом періодів, описаних у таблиці в додатку, не відповідало пункту 1 статті 5 Конвенції та констатував порушення цього положення Конвенції.

Розглянувши інші скарги заявників у заявах № 32225/20 та № 57918/21, Європейський суд дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції у контексті його висновків у рішеннях у справах проти України.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з незаконним триманням під вартою, описаним в таблиці у додатку, і вирішує, що немає необхідності окремо розглядати суть решти скарг, поданих за статтею 5 Конвенції заявником у заяві № 29978/14;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам, окрім заявника у заяві № 32225/20, суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «БАБКІН ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF BABKIN AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 36496/21 та 7 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 30 листопада 2023 року

Заявники трималися під вартою у різних установах Державної кримінально-виконавчої служби України.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Заявники висунули інші скарги, які також порушували питання за Конвенцією.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Стосовно інших скарг заявників Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

У заявах № 50949/21 та № 60395/21 заявники також висунули інші скарги за різними статтями Конвенції. Європейський суд, розглянувши ці скарги у контексті всіх наявних у нього матеріалів та з огляду на належність оскаржуваних питань до сфери його компетенції, дійшов висновку, що вони не відповідають критеріям прийнятності, передбаченим статтями 34 та 35 Конвенції, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї, а тому мають бути відхиленими.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою, відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим, а також інші скарги за усталеною практикою Суду, наведені в таблиці у додатку, а решту скарг у заявах № 50949/21 та № 60395/21 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ШОЛОМИЦЬКИЙ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE SHOLOMYTSKYU AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заява № 12260/15 та 2 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 30 листопада 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на незаконне тримання їх під вартою. У заяві № 60551/17 заявник подав інші скарги за статтею 5 Конвенції. У заявах № 12260/15 та № 60551/17 заявники також висунули скарги за пунктом 3 статті 5 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд вказав, що коли постає питання про «законність» взяття під варту лише дотримання національного законодавства недостатньо – будь-яке позбавлення свободи має відповідати меті захисту особи від свавілля. Зважаючи на свою практику з цього питання, Європейський суд встановив, що у цій справі тримання заявників під вартою протягом періодів, зазначених в таблиці у додатку, не відповідало пункту 1 статті 5 Конвенції та констатував порушення цього положення Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заяві № 60551/17, Європейський суд дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції у контексті його висновків у рішеннях у справах проти України.

Інші скарги у заявах № 12260/15 та № 60551/17 Європейський суд відхилив на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції, оскільки ці скарги не відповідають критеріям прийнятності, передбаченим статтями 34 та 35 Конвенції, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *«Вирішує об'єднати заяви;*
2. *Оголошує прийнятними скарги на незаконне тримання під вартою та інші скарги за усталеною практикою Суду, наведені у таблиці в додатку, а решту скарг у заявах № 12260/15 та № 60551/17 – неприйнятними;*
3. *Постановляє, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з незаконним триманням під вартою;*
4. *Постановляє, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);*
5. *Постановляє, що:*
 - (a) *упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;*
 - (b) *із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;*
 - (c) *Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції у заяві № 12260/15».*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ВАТ «Сквирасільрибгосп» ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SKVYRASILRYBGOSP, VAT v. UKRAINE)
(заява № 27128/11)

Стислий виклад рішення від 30 листопада 2023 року

21 жовтня 2010 року заступник прокурора Київської області подав апеляційну скаргу до Київського апеляційного господарського суду в інтересах держави в особі Сквирської районної державної адміністрації на рішення Господарського суду Київської області від 24 березня 2010 року, яким було задоволено позов підприємства-заявника щодо права на користування декількома земельними ділянками. Заступник прокурора також подав клопотання про поновлення застосовного на той момент десятиденного строку для подання апеляційної скарги, посилаючись на те, що він був повідомлений про рішення Генеральною прокуратурою України 11 жовтня 2010 року. Апеляційний суд, не навівши жодних деталей, задовольнив клопотання про поновлення строку, встановивши, що строк було порушено з «поважних причин» та скасував рішення від 24 березня 2010 року, не погодившись з висновками суду першої інстанції. Вищий господарський суд України залишив без змін постанову апеляційного суду.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) підприємство-заявник скаржилося за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з тим, що апеляційний суд незаконно поновив строк для подання апеляційної скарги заступником прокурора на рішення Господарського суду Київської області від 24 березня 2010 року; за пунктом 1 статті 6 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, що рішення Господарського суду Київської області від 24 березня 2010 року, яке було ухвалено на його користь, було скасовано без наведення прийнятної причини, і його позовні вимоги щодо спірних земельних ділянок були незаконно залишені без задоволення апеляційним судом.

Розглянувши скарги підприємства-заявника, Європейський суд зазначив, що задовольняючи клопотання про поновлення строку для подання апеляційної скарги, апеляційний суд просто підтримав аргумент заступника прокурора, що строк було порушено з «поважних причин», оскільки йому стало відомо про рішення суду приблизно через шість місяців, не перевірявши, чи міг прокурор або загалом органи державної влади, у тому числі Генеральна прокуратура України та Сквирська районна адміністрація, від імені яких він подав апеляційну скаргу, бути повідомлені про рішення раніше.

Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з відсутністю належного обґрунтування для задоволення клопотання про поновлення строку для оскарження.

Щодо інших скарг у заяві підприємства-заявника Європейський суд зазначив, що не вбачається, що ці скарги належним чином обґрунтовані чи переконливі і немає підстав для висновку, що провадження у національних судах характеризувалося такою кількістю недоліків, що з його результатом не можна було погодитися та відхилив цю частину заяви як явно необґрунтовану відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Оголошує* прийнятною скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції на, як стверджувалося, невиправдане поновлення строку для подання апеляційної скарги у справі підприємства-заявника, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;
3. *Постановляє*, що встановлення порушення становить достатню справедливую сатисфакцію будь-якої моральної шкоди, завданої підприємству-заявнику».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ДОВБИШЕВ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF DOVBYSHEV v. UKRAINE)

(Заява № 68447/12)

Стислий виклад рішення від 30 листопада 2023 року

У 2003 році заявник відкрив гральний бізнес та отримав необхідні торгові патенти, розмір плати за які було передбачено Законом України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності». Розмір плати збільшувався двічі, у листопаді 2003 року та у грудні 2004 року згідно із законами України про державний бюджет на 2004 та 2005 роки відповідно. Заявник сплатив різницю. У 2006 році він закрити свій гральний бізнес і подав позов, стверджуючи, що збільшення розміру плати за торгові патенти було незаконним і непередбачуваним, та вимагав відшкодування сплачених надміру платежів.

Господарський суд Одеської області зобов'язав місцеві органи влади повернути різницю, яка виникла внаслідок збільшення розміру плати, як вимагав заявник. Він посилався на частину другу статті 7 Закону України «Про систему оподаткування», яка передбачала, що податкові ставки не могли змінюватися законами України про державний бюджет, і на частину третю статті 27 Бюджетного кодексу України, яка передбачала, що закон, який впливав на формування доходної та видаткової частин державних бюджетів мав бути офіційно оприлюднений до 15 серпня року, який передував плановому, інакше його норми застосовувалися з року, наступного за плановим.

Одеський апеляційний адміністративний суд скасував зазначену постанову та залишив без задоволення позов заявника, мотивувавши це, зокрема тим, що норми законів України про державний бюджет мали перевагу над нормами, на які посилався суд першої інстанції.

Вищий адміністративний суд України залишив постанову апеляційного суду без змін.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з непередбачуваним і таким, що суперечить принципу юридичної визначеності втручанням у його право власності, що виникло внаслідок збільшення розміру плати за торгові патенти на здійснення операцій з надання послуг у сфері грального бізнесу.

Розглянувши скаргу заявника Європейський суд зауважив, що у цій справі оновлені розміри плати за торгові патенти були запроваджені законами України про державний бюджет на 2004 та 2005 роки, тоді як частина друга статті 7 Закону України «Про систему оподаткування» передбачала, що податкові ставки не могли змінюватися законами України про державний бюджет. Крім того, нові розміри плати були запроваджені після 15 серпня року, який передував плановому, тобто після закінчення строку, передбаченого частиною третьою статті 27 Бюджетного кодексу України. Європейський суд вказав, що зміни, внесені законами України про державний бюджет, суперечили чинному законодавству та створювали неузгодженість, даючи національним судам можливість тлумачити відповідні суперечливі нормативно-правові акти на власний розсуд, які національні суди застосували не на користь заявника.

Європейський суд дійшов висновку, що втручання у права власності заявника не було законним і передбачуваним, і констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;

2. *Постановляє*, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції;
- (a) що упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
 - (i) 81 689,18 (вісімдесят одна тисяча шістсот вісімдесят дев'ять євро та вісімнадцять центів) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування матеріальної шкоди;
 - (ii) 750 (сімсот п'ятдесят) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
 - (iii) 422,09 (чотиреста двадцять два євро та дев'ять центів) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
3. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ГОЛОВІН ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF GOLOVIN v. UKRAINE)
(Заяви № 47052/18)

Стислий виклад рішення від 13 липня 2023 року

У серпні 2006 року Верховна Рада України призначила заявника на посаду судді Конституційного Суду України.

24 лютого 2014 року Верховна Рада України Постановою «Про реагування на факти порушення суддями Конституційного Суду України присяги судді» (далі – Постанова Верховної Ради України) звільнила заявника з його посади «за порушення ним присяги судді» у зв'язку з його участю в ухваленні Конституційним Судом України Рішення від 30 вересня 2010 року.

27 лютого 2014 року заявник оскаржив своє звільнення до Вищого адміністративного суду України (далі – ВАСУ), а 03 березня 2014 року – подав до Верховної Ради України заяву про відставку.

У грудні 2017 року ВАСУ визнав незаконною Постанову Верховної Ради України від 24 лютого 2014 року у частині щодо звільнення заявника та дійшов висновку про недотримання міжнародних та національних правових принципів незалежності судових органів, а також порушення процедури звільнення судді Конституційного Суду України.

Верховна Рада України звернулася до Верховного Суду з апеляційною скаргою, за результатами розгляду якої було скасовано постанову ВАСУ та відмовлено у задоволенні позовних вимог заявника як необґрунтованих. Верховний Суд дійшов висновку, що Конституційний Суд України не забезпечив верховенство Конституції України, змінив Конституцію України та конституційний лад, порушивши основоположні принципи демократії та розподілу влади, а також що участь заявника в ухваленні Рішення від 30 вересня 2010 року та наслідки такої участі були явно несумісними з його присягою судді.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що пов'язана з його звільненням справа не була розглянута «незалежним і безстороннім судом» та «судом, встановленим законом»; що не було забезпечено його право на ухвалення вмотивованого рішення; що не було дотримано принципу юридичної визначеності, оскільки не існувало строку для притягнення до відповідальності за «порушення присяги». Заявник також скаржився за статтею 8 Конвенції на незаконність свого звільнення і порушення його права на повагу до приватного життя; за статтею 13 Конвенції на відсутність у нього ефективних засобів юридичного захисту у зв'язку з його незаконним звільненням. Крім того, посилаючись на статті 6, 8 і 18 Конвенції, заявник скаржився, що його звільнення переслідувало іншу мету, ніж вказану органами державної влади.

Розглядаючи скарги заявника за статтею 8 Конвенції Європейський суд зазначив, що відповідній нормативно-правовій базі стосовно питання, яка поведінка судді могла вважатися «порушенням присяги», бракувало необхідної чіткості та передбачуваності й рішення на національному рівні, в яких застосовувалося відповідне законодавство у справі заявника, не були достатньо обґрунтованими. Аналогічний висновок Європейський суд зробив у справі «Овчаренко та Колос проти України». Крім того, Європейський суд у справі заявника зауважив, що ні Верховна Рада України, ні Верховний Суд не навели аналізу стосовно того, чи міг суддівський імунітет, передбачений статтею 28 Закону України «Про Конституційний Суд України», обмежувати обсяг відповідальності суддів за «порушення присяги». З огляду на це Європейський суд встановив порушення статті 8 Конвенції.

Щодо скарги заявника за пунктом 1 статті 6 Конвенції Європейський суд звернувся до своїх висновків у справі «Овчаренко та Колос проти України» та зазначив, що рішення Верховного Суду у справі заявника не може вважатися обґрунтованим, оскільки так само як у справі «Овчаренко та Колос проти України» не було отримано відповіді на питання, чи відповідає звільнення заявників з посади конституційним гарантіям незалежності суддів, у

тому числі функціональному імунітету суддів Конституційного Суду України, яке обмежувало обсяг їхньої юридичної відповідальності за результати голосування як членів Конституційного Суду України. Рішення Верховного Суду у справі заявника не може вважатися достатньо обґрунтованим з тих же причин. Отже, було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з правом на вмотивоване рішення.

З огляду на висновки за статтями 6 і 8 Конвенції Європейський суд дійшов висновку, що скарга заявника за статтею 13 Конвенції на відсутність у нього ефективних засобів юридичного захисту у зв'язку з його незаконним звільненням не порушує жодного окремого питання, тому немає необхідності окремо розглядати її.

Скаргу заявника за статтями 6, 8 і 18 Конвенції Європейський суд відхилив як явно необґрунтовану у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Оголошує* прийнятними скарги за пунктом 1 статті 6 Конвенції та статтею 8 Конвенції, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що було порушено статтю 8 Конвенції;
4. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з правом на вмотивоване рішення суду;
5. *Постановляє*, що немає потреби розглядати скаргу за статтею 13 Конвенції;
6. *Постановляє*, що встановлення порушення становить достатню справедливу сатисфакцію будь-якої моральної шкоди, завданої заявнику, і відхиляє вимогу заявника щодо справедливої сатисфакції».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ГРОМАДСЬКИХ ІНІЦІАТИВ»
ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF EASTERN UKRAINIAN CENTRE FOR PUBLIC INITIATIVES v.
UKRAINE)

(Заява № 18036/13 та 13 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 05 жовтня 2023 року

У листопаді 2009 року та у січні 2014 року громадська організація «Східноукраїнський центр громадських ініціатив» (далі – ГО-заявниця) звернулася до 196 міських рад по всій Україні із запитом про надання їй інформації щодо їхнього територіального планування. У своїх запитах вона уточнювала, чи були та коли були ухвалені генеральні плани населених пунктів та інша містобудівна документація, й у який спосіб громадяни могли ознайомитися з цими документами, зокрема з графічною частиною генеральних планів. Вона також просила міські ради надати їй копії (друковані або електронні) генеральних планів. У запитах (крім запиту у заяві № 38956/15) зазначалося, що ГО-заявниця впроваджувала проект, спрямований на моніторинг доступності генеральних планів міст України, а «систематизовані дані моніторингу будуть широко оприлюднені у всеукраїнських та регіональних ЗМІ».

П'ять міських рад надали ГО-заявниці копії їхніх генеральних планів. Інші запити ГО-заявниці були безуспішними.

Зокрема, у заяві № 48140/14 відповідь на запит ГО-заявниці надана не була. У заявах № 5067/15 та № 73450/14 міські ради стверджували, що генеральний план (або принаймні «версія для загального користування») демонструвалися на офіційному вебсайті. У заяві № 56744/14 міська рада відмовила на тій підставі, що вона не могла скопіювати генеральний план у зв'язку з великим об'ємом його графічної частини. У заяві № 2855/15 міська рада запропонувала ГО-заявниці прийти до її приміщення, щоб ознайомитися з генеральним планом, однак з певними обмеженнями. У всіх інших випадках міські ради відмовили у наданні текстової та графічної частин генеральних планів на тій підставі, що вони мали гриф «лише для службового користування» та/або «таємно». У деяких відповідях також зазначалося, що під час ухвалення генеральних планів вони підлягали громадському обговоренню, як це передбачено законом.

У своїх скаргах до національних судів ГО-заявниця стверджувала, що запитувана інформація, а саме, генеральні плани, становила суспільний інтерес, оскільки вона стосувалася розподілу землі та її використання, у тому числі запланованого, у межах певного населеного пункту. Також вона підкреслювала, що якщо певні частини генеральних планів цілком могли бути конфіденційними (наприклад, інформація про стратегічні об'єкти), то інші мали бути у вільному доступі.

У заяві № 48140/14, в якій не було надано відповіді на запит ГО-заявниці, національні суди зобов'язали міську раду розглянути запит і надати відповідь, залишивши характер відповіді на розсуд міської ради. ГО-заявниця стверджувала, що відповіді надано не було.

В інших тринадцяти справах національні суди ухвалювали рішення не на користь ГО-заявниці. У кожній справі національні суди посилалися на Інструкцію про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави, затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 27 листопада 1998 року № 1893 (далі – Інструкція).

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) ГО-заявниця скаржилася за статтею 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

(далі – Конвенція), на відмову органів держаної влади у доступі до інформації, необхідної для ефективної реалізації нею свого права на свободу вираження поглядів.

Розглянувши скарги, Європейський суд вказав, що мета інформаційних запитів ГО-заявниці полягала у доступі до генеральних планів, які містять всебічну інформацію щодо міського планування в певній громаді, щоб забезпечити їхню доступність для громадськості та призвести до їхнього обговорення.

Європейський суд зауважив, що характер запитуваної інформації, зокрема її зв'язок з розподілом, поточним і майбутнім використанням землі для міського планування, а також суспільний інтерес у ній, та роль заявниці як ГО, яка займається питаннями, пов'язаними з демократичним врядуванням і правами людини, досить чітко пояснювало мету запитів.

Також Європейський суд звернув увагу, що у своїх скаргах до національних судів ГО-заявниця визнала, що окремі частини генеральних планів могли бути конфіденційними, однак національні суди не звернули увагу на це розмежування та розглядали генеральні плани радше як «неподільний документ», вважаючи, що якщо частина генерального плану відносилася до категорії «для службового користування» згідно з Інструкцією, то увесь документ мав бути конфіденційним. Таким чином, національні суди не зробили жодних спроб оцінити потенційні інтереси, пов'язані з цим, а саме, необхідність захисту конфіденційної інформації стосовно питань містобудування, з одного боку, та суспільний інтерес у доступі до відкритої інформації та права ГО-заявниці за статтею 10 Конвенції, з іншого.

З огляду на зазначене Європейський суд констатував порушення статті 10 Конвенції, дійшовши висновку, що підстави, наведені для обґрунтування втручання у свободу вираження поглядів, були недостатніми, а тому воно не було «необхідним у демократичному суспільстві».

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що було порушено статтю 10 Конвенції;
4. *Постановляє*, що встановлення порушення само собою становить достатню справедливую сатисфакцію будь-якої моральної шкоди, якої зазнала заявниця.»

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КАЗЬМІНА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KAZMINA AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заява № 7822/12 та 7 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 14 грудня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість цивільних проваджень та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту.

Розглянувши скарги заявників Європейський суд дійшов висновку, що тривалість судового розгляду у цих справах була надмірною і не відповідала вимозі «розумного строку» та, що у заявників не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цими скаргами та констатував порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції.

Щодо заяви № 7822/12 Європейський суд зазначив, що заявниця скаржилася на тривалість провадження, до якого вона долучилася як цивільний позивач 02 серпня 2009 року. Провадження розглядалося на національному рівні у м. Донецьк до квітня 2014 року, коли почали діяти незаконні збройні формування, пов'язані з двома самопроголошеними утвореннями, відомими як «Донецька народна республіка» та «Луганська народна республіка». У зв'язку з цим Європейський суд у цій справі оцінював період, який передував початку воєнних дій. З огляду на свою практику з цього питання Європейський суд вказав, що у цій справі тривалість проваджень була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку».

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю цивільних проваджень та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
 - (с) *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції у заяві № 7822/12».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЛЕОНТЬЄВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF LEONTYEV AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 5216/16 та 2 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 19 жовтня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 3 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість тримання їх під вартою під час досудового розслідування. У заявах № 5216/16 та № 30701/21 заявники подали інші скарги за положеннями Конвенції.

Розглянувши всі наявні в нього матеріали та з огляду на свою практику Європейський суд встановив, що у цій справі тривалість тримання заявників під вартою під час досудового розслідування була надмірною та констатував порушення пункту 3 статті 5 Конвенції.

Європейський суд розглянув решту скарг заявників та враховуючи всі наявні у нього матеріали, з огляду на його відповідну усталену практику дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *«Вирішує об'єднати заяви;*
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 3 статті 5 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю тримання під вартою під час досудового розслідування;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КОРГУН ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KORGUN v. UKRAINE)
(Заява № 68907/14)

Стислий виклад рішення від 14 грудня 2023 року

У лютому 2010 року заявника, який на той момент працював в органах міліції, було затримано за підозрою в одержанні хабара. Його відсторонили від виконання службових обов'язків на період проведення службового розслідування, яке закінчилося ухваленням висновку, що питання про подальше перебування заявника на службі мало залежати від остаточного рішення у його кримінальній справі. У травні 2011 року заявника визнали винним та у вересні того ж року його звільнили зі служби в органах внутрішніх справ на підставі цього вироку. З дня затримання до дня звільнення заявнику не нараховувалася заробітна плата.

Окружний адміністративний суд міста Києва задовольнив позов заявника проти його колишнього роботодавця та зобов'язав виплатити заявнику заборгованість із заробітної плати за весь період з моменту його затримання до звільнення.

Апеляційний суд, посилаючись на нормативно-правові акти, які були прийняті вже після звільнення заявника, залишивши без уваги заперечення щодо незастосування у його справі цих нормативно-правових актів, відмовив у більшій частині позовних вимог заявника, задовольнивши їх лише у частині стосовно періоду службового розслідування. Вищий адміністративний суд України залишив без змін постанову апеляційного суду, повторно навівши його обґрунтування.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції на незаконне позбавлення його заробітної плати і ненаведення національними судами достатнього обґрунтування у своїх рішеннях про відмову у задоволенні його позовних вимог щодо виплати заборгованості.

Розглянувши скарги заявника Європейський суд зауважив, що ані апеляційний суд, ані Вищий адміністративний суд України жодним чином не прокоментували аргументи заявника, а також не посилалися на будь-яке положення національного законодавства, яке могло б бути підставою для невиконання заробітної плати заявнику за відповідний період.

Європейський суд дійшов висновку, що національні суди не виконали свого обов'язку розглянути та прокоментувати доводи, які мали вирішальне значення для результату розгляду справи, у зв'язку з чим провадження за даною справою не може вважатися «справедливим» та констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

Стосовно скарги заявника за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції Європейський суд вказав, що, беручи до уваги його висновки за пунктом 1 статті 6 Конвенції, він вже розглянув основні юридичні питання, порушені в цій заяві, і тому немає потреби у винесенні окремого рішення у зв'язку з цією скаргою.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* прийнятною скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції;
2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;
3. *Постановляє*, що немає потреби розглядати питання прийнятності та суті скарги за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції;
4. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 2 250 (дві тисячі двісті п'ятдесят) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЯКОВЛЄВА ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF YAKOVLYEVA v. UKRAINE)
(заява № 50704/15)

Стислий виклад рішення від 14 грудня 2023 року

У червні 2014 року Одеський апеляційний адміністративний суд майже через чотири роки поновив строк для подання апеляційної скарги і скасував рішення Заводського районного суду міста Миколаєва, винесеного у серпні 2010 року, ухвалене на користь заявниці щодо здійснення перерахунку її пенсії.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилася за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на порушення принципу рівності сторін у зв'язку з неврученням їй національними судами апеляційної скарги відповідача або неповідомленням їй будь-яким іншим чином про апеляційну скаргу, подану у її справі. Заявниця також висунула інші скарги, які порушували питання за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції з огляду на відповідну усталену практику Європейського суду

Розглянувши скарги заявниці Європейський суд нагадав, що принцип рівності сторін вимагає надання кожній стороні розумної можливості представляти свою справу за таких умов, які не ставлять її у явно гірше становище порівняно з протилежною стороною, і кожній стороні має бути забезпечена можливість ознайомитися із зауваженнями або доказами, наданими іншою стороною, у тому числі із апеляційною скаргою іншої сторони, та надати власні зауваження з цього приводу.

Європейський суд дійшов висновку, що національний суд, розглянувши подану у справі заявниці апеляційну скаргу та не вживши спроб встановити, чи була вона вручена заявниці або чи була заявниця повідомлена про апеляційну скаргу будь-яким іншим чином, позбавив її можливості надати зауваження щодо поданої у її справі апеляційної скарги і не виконав свого зобов'язання щодо дотримання принципу рівності сторін та констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

Європейський суд, розглянувши інші скарги заявниці, дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції у контексті його висновків в рішеннях у справах проти України та констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- « 1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що ця заява свідчить про порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з несправедливістю цивільного провадження;
3. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію та протоколи до неї у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);
4. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці суму, зазначену у таблиці в додатку; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА « П.С. ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF P.S. AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 16677/16 та 6 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 14 грудня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість кримінальних проваджень та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим.

Розглянувши скарги заявників Європейський суд дійшов висновку, що тривалість проваджень на національному рівні була надмірною, не відповідала вимозі «розумного строку», а також, що у заявників не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цими скаргами та констатував порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *«Вирішує об'єднати заяви;*
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю кримінальних проваджень;
4. *Постановляє, що:*
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КРАВЧЕНКО ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE KRAVCHENKO AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заяви № 52292/16 та 3 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 14 грудня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 3 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на необґрунтовану тривалість тримання їх під вартою під час досудового розслідування. У заяві № 34270/22 заявник також висунув скарги за пунктом 1 статті 6 та статті 13 Конвенції на надмірну тривалість кримінального провадження та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд, посилаючись на рішення у справах проти України, дійшов висновку, що у цій справі тривалість тримання заявників під вартою під час досудового розслідування була надмірною та констатував порушення пункту 3 статті 5 Конвенції.

Розглянувши інші скарги заявника у заяві № 34270/22, Європейський суд, враховуючи всі наявні у нього матеріали, з огляду на його відповідну усталену практику дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 3 статті 5 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю тримання під вартою під час досудового розслідування;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ФІНІК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF FINIK AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 24793/17 та 9 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 14 грудня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість цивільних проваджень та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд дійшов висновку, що тривалість проваджень на національному рівні у цих справах була надмірною і не відповідала вимозі «розумного строку» та, що у заявників не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цими скаргами та констатував порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* заяви прийнятними;

3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю цивільних проваджень та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;

4. *Постановляє*, що:

(a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЛИЧКАТИЙ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF LYCHKATYY AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 46933/19 та 2 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 14 грудня 2023 року

Заявники трималися під вартою у різних установах Державної кримінально-виконавчої служби України.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Заявник у заяві № 46933/19 подав інші скарги, які також порушували питання за Конвенцією з огляду на відповідну усталену практику Європейського суду. У заявах № 68847/14 та № 60093/21 заявники також висунули інші скарги за різними статтями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Щодо інших скарг у заяві № 46933/19 Європейський суд, розглянувши всі наявні у нього матеріали, зазначив, що вони свідчать про порушення Конвенції у контексті його висновків в рішеннях у справах, наведених в таблиці у додатку.

Стосовно інших скарг заявників у заявах № 46933/19 та № 8218/22 Європейський суд дійшов висновку, що вони не відповідають критеріям прийнятності та не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї, та відхилив цю частину заяв відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою, відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим, а також інші скарги за усталеною практикою Суду, наведені в таблиці у додатку, а решту скарг у заявах № 46933/19 та № 8218/22 неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ШАПОШНИКОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SHAPOSHNIKOV AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заява № 15153/19 та 4 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 05 жовтня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість цивільних проваджень та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд дійшов висновку, що тривалість судового розгляду у цих справах була надмірною і не відповідала вимозі «розумного строку» та, що у заявників не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цими скаргами та констатував порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* заяви прийнятними;

3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю цивільних проваджень та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;

4. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЗАВАДСЬКИЙ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF ZAVADSKIY AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 31173/17 та 4 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 05 жовтня 2023 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 3 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість тримання їх під вартою під час досудового розслідування. Заявники також висунули інші скарги за положеннями Конвенції.

Розглянувши всі наявні в нього матеріали та з огляду на свою практику Європейський суд встановив, що у цій справі тривалість тримання заявників під вартою під час досудового розслідування була надмірною та констатував порушення пункту 3 статті 5 Конвенції.

Європейський суд розглянув решту скарг заявників та враховуючи всі наявні у нього матеріали, з огляду на його відповідну усталену практику дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 3 статті 5 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю тримання їх під вартою під час досудового розслідування;
4. *Постановляє*, що було порушення Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».